

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทุกคน เป็นรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง โดยยึดหลักพื้นฐานที่ว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง ประชาชนได้ใช้อำนาจนี้ในการกำหนดตัวผู้ปกครองทั้งการแต่งตั้งและการถอดถอน ผ่านกระบวนการเลือกตั้งจากผู้ที่เสนอตัวจะเข้ามาทำหน้าที่ในการปกครอง โดยการทำให้ประชาชนเชื่อว่า ตนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำ และมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน มีแนวทางในการสร้างสรรค์และพัฒนาชีวิตที่ดีให้กับประชาชน แต่ประชาชนก็ยังสามารถใช้อำนาจโดยตรงได้เสมอ แม้ว่าได้มอบอำนาจให้กับผู้แทนของประชาชนไปใช้ในฐานะที่เป็นตัวแทนแล้วก็ตาม ในการใช้อำนาจโดยตรงของประชาชนจะกระทำผ่านการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองการปกครองนั่นเอง (สมบัติ ชำรงชัญญงค์, 2542 : 14) การจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองการปกครองยังขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญอย่างน้อยอีก 3 เรื่อง ได้แก่ 1) การรับรองสิทธิเสรีภาพของพลเมืองฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย 2) การมีองค์กรตรวจสอบที่เป็นอิสระและมีประสิทธิภาพ และ 3) การที่ประชาชนมีทางเลือกและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ (เจริญ คัมภีร์ภาพ, 2548 : 8)

การปกครองของประเทศไทยในปัจจุบันเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยค่อนข้างสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติไว้ในส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรา 87 (1) ที่ว่า “ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบาย และการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น” (สมศักดิ์ น้อยนคร, 2553 : 2) แสดงให้เห็นว่าในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน(ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ต่างให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการอย่างโปร่งใส สุจริต เปิดเผยข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามา

มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตัดสินใจทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในทุกระดับ รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรม ในสังคม โดยให้ความสำคัญการสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทยสามารถเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานในการสร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคง สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาคและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี ภายใต้ระบบบริหารจัดการภาครัฐ ที่โปร่งใส ยึดประโยชน์ส่วนรวมและเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในกระบวนการพัฒนาประเทศ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 , 2555-2559 : หน้า ๗)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองนั้น นับเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มีความสำคัญมากในการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตย ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วม มีส่วนรู้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบอำนาจรัฐ การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองมีหลายรูปแบบ แต่ทุกรูปแบบเป็นเรื่องของความสมัครใจ ปราศจากการบังคับ รูปแบบการมีส่วนร่วมจึงมีตั้งแต่รูปแบบเล็กๆ เช่น การแสดงความคิดเห็น การอภิปรายทางการเมือง การเขียนจดหมายแสดงความคิดเห็นไปจนถึงรูปแบบที่มีน้ำหนักมากขึ้น เช่น การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การช่วยผู้สมัครณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การชุมนุมประท้วง การเดินขบวน การวิ่งเต้น เพื่อให้ผู้นำทางการเมืองออกกฎหมายหรือยอมรับนโยบาย ที่ตนเรียกร้อง ตลอดจนเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือองค์การทางการเมืองการปกครองทั้งหลาย (พยุง รสใจ, 2554 : 2)

สตรีเป็นประชากรครึ่งหนึ่งของทุกสังคมและโลก ถ้าโลกนี้ขาดเพศหญิงมวลมนุษยชาติจะไม่สามารถดำรงเผ่าพันธุ์หรือมีชีวิตต่อไปได้เลย ผู้หญิงเป็นเพศมารดา เป็นทั้งแม่ ผู้ให้กำเนิดและเลี้ยงดู อบรมบ่มนิสัยลูกเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งของครอบครัว เป็นกำลังการผลิตและกิจกรรมของชุมชนและสังคมทุกประเทศแต่ทว่า ตั้งแต่สมัยโบราณถึงปัจจุบัน สภาพและสถานภาพของสตรีจะต่ำต้อยด้อยค่าไม่เสมอภาคเท่าเทียมชาย และที่สำคัญสตรีถูกกดขี่ ขูดรีดเหยียดหยาม และกีดกันทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง สภาพดังกล่าว ถือเป็น การไม่เคารพสิทธิมนุษยชนของสตรีในทุกสังคมจึงมีการลุกขึ้นเรียกร้องสิทธิสตรี รัฐและสังคมประเทศต่างๆ ค่อยยอมรับฐานะและบทบาทของสตรี สิทธิสตรี ในระดับสากล มีการออกอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ ค.ศ. 1979 (พ.ศ. 2522) ซึ่งประเทศไทยได้รับรองอนุสัญญา ฯ ดังกล่าวไว้ สิทธิสตรีได้รับการคุ้มครองอย่างน้อยก็ไม่ให้ถูกเลือกปฏิบัติและเสมอภาค เท่าเทียมกัน ในด้านการทำงาน ค่าจ้าง การประกันสังคม การตัดสินใจมีบุตร

สิทธิในการพัฒนา ทั้งการศึกษาและสันตนาการ การมีส่วนร่วมทั้งการเลือกตั้ง การรับตำแหน่ง การปฏิบัติหน้าที่ราชการในทุก ๆ ระดับ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีมาตรการพิเศษที่เอื้อให้คุ้มครอง สิทธิสตรี เช่น การให้บริการสำหรับสตรีที่มีครรภ์ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ได้รับรองคุ้มครองสิทธิสตรีไว้หลายมาตรา มาตราที่สำคัญอย่างมาก อาทิ มาตรา 30 ความเป็นบุรุษและสตรีมีความเท่าเทียมกันตามกฎหมาย จะเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมต่อสตรี ไม่ได้ และที่สำคัญคือการมีมาตรการที่กำหนดขึ้นเป็นพิเศษเพื่อสตรีก็ไม่ถือว่าเป็นการเลือก ปฏิบัติ เนื่องจากสตรีถูกเอาเปรียบอย่างมากและอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีอีกหลายมาตราที่ ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิสตรี ไม่ว่าจะเป็นด้านแรงงาน รวมถึงการยกเว้นกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สตรีก็ต้องมีตัวแทนที่ประกอบด้วยสตรีอยู่ด้วย การละเมิดสิทธิสตรียังคงดำรงอยู่อย่างกว้างขวาง แม้จะน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับสมัยที่ผ่านมา ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะ โครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่ผู้ชายยังเป็นใหญ่ ค่านิยมในสังคมไทยที่ครอบงำสังคมให้ผู้หญิงอยู่ ภายใต้อำนาจเป็นมาอย่างต่อเนื่อง สังคมยังมีทัศนคติว่าผู้ชายเป็นช้างเท้าหน้าผู้หญิงเป็นช้าง เท้าหลัง ผู้ชายมีภรรยาได้หลายคน ผู้หญิงต้องทำงานบ้าน เลี้ยงลูก มีบทบาทสำคัญในครัว หรือ ถ้าผู้หญิงทำงาน นอกบ้านก็ยังคงต้องกลับมาทำงานในบ้านด้วย รวมถึงทัศนคติที่คิดว่าการที่ ผู้หญิงออกมาเรียกร้องสิทธิมาก ๆ ทำให้ครอบครัวเกิดความแตกแยก สังคมปั่นป่วน ฯลฯ สภาพ ดังกล่าว ก่อให้เกิดปัญหาสะสม พอทุนขึ้นเรื่อย ๆ ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือการ เข้าไปมีบทบาทในตำแหน่งสำคัญของภาคราชการและเอกชน ผู้หญิงก็ยัง ได้ตำแหน่ง โดยมี สัดส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับผู้ชาย

บทบาทของสตรีในประเทศไทยนั้น ได้เพิ่มขึ้นกว่าในอดีตอย่างมาก ผู้หญิงได้รับการ ขอมรับในสังคมมากขึ้น โดยประเทศไทยเป็นประเทศแรก ๆ ในทวีปเอเชียที่เปิดโอกาสให้ ผู้หญิงมีสิทธิเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2475 อย่างไรก็ดี บทบาทด้านการพัฒนาชาติยังไม่เป็นที่ยอมรับ มากนัก ผู้หญิงยังคงมีบทบาทน้อยในการเมืองไทย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมาจากความตระหนักเรื่อง ความเท่าเทียมทางเพศที่ไม่เพียงพอและจากทัศนคติของสังคม ถึงแม้ว่าจะไม่มีข้อจำกัดทาง กฎหมาย ก็ยังมีปัจจัยอีกหลายประการที่ทำให้ผู้หญิงไม่สามารถมีบทบาททางการเมือง ได้อย่าง เต็มที่ ซึ่งได้แก่ การกีดขวางทางโครงสร้าง อุปสรรคทางวัฒนธรรม รวมทั้งมีคุณวุฒิ สถานภาพ ทางสังคมและเศรษฐกิจที่ต่ำกว่า

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มาตรา 30 และ มาตรา 80 ได้วาง หลักประกันความเสมอภาคหญิงชายไว้ และกำหนดให้รัฐต้องมีหน้าที่จัดให้ มีมาตรการใด ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้หญิงสามารถเข้าถึงสิทธิและ โอกาสต่างๆอย่างเสมอภาคกับผู้ชาย เหตุที่จำเป็นต้อง ผลักดันให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารมากขึ้น โดยเฉพาะ

ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล เพราะการที่จะดำเนินการผลักดันนโยบายทางสังคมที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม และ โดยเฉพาะในการพัฒนาเด็กและสตรีในระดับพื้นฐานทางสังคมที่ใกล้ชิดกลุ่มที่มีความจำเป็นมากขึ้น เพราะสตรีมีลักษณะที่ละเอียดอ่อนที่จะสามารถสังเกต และเข้าใจในปัญหา ความต้องการ และการนำไปกำหนดเป็นนโยบายที่เหมาะสมต่อเด็ก และสตรีต่อไป และสังคมต้องตระหนักว่า การพัฒนาเด็กและสตรีเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาสังคม (พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, 2551 : 168)

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก ก็ยังเป็นอีกชุมชนหนึ่งที่สตรีในพื้นที่ยังมีบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองส่วนน้อย ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมผัสวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ของประชาชนในตำบลหนองโก โดยเฉพาะการรวมกลุ่มของสตรีหรือบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากข้อมูลสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก สามารถสรุปได้ว่าอาจมีปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน เช่น สังคมและสภาพทั่วไปยังเป็นสังคมชนบท การรวมกลุ่มของสตรีตำบลหนองโก เป็นลักษณะกลุ่มจัดตั้ง คือ มีการตั้งกลุ่มสตรีแต่ละหมู่บ้าน แต่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ การวางแผน ที่ดีในการที่จะพัฒนาระบบของการรวมกลุ่ม (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก, 2554 : 11-14) ด้านลักษณะของความเป็นผู้นำทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ยังไม่มีบทบาทมากนักไม่ได้รับความเชื่อถือเท่าที่ควร ทั้งๆ ที่สตรีเป็นกลุ่มพลังที่สำคัญต่อระบบการเลือกตั้งทุกระดับไม่ว่าระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ มีการแสดงออกทางความคิดเห็นด้านการเมืองน้อย ทั้งที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ต้องการเน้น “การพัฒนาคน” ได้เปิดโอกาส ให้สตรีมีการพัฒนาขีดความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ ทั้งความสามารถศักยภาพ ให้เท่าเทียมผู้ชาย (สมยศ หนูหนอง, 2550 : 3) ดังกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก ที่ผ่านมา สตรีได้รับการเลือกตั้งเพียง 1 คน จากจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น จำนวน 20 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก, 2552 : ไม่มีเลขหน้า) นอกจากนี้การศึกษาซึ่งถือเป็นรากฐานของความรู้ ส่วนมากจะจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ทำให้มีการพัฒนาขีดความสามารถและมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา (สกวเดือน เวชสัมพันธ์, 2549 : 1) ก็อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สตรีในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก ไม่กล้าแสดงออกทางด้านการเมือง และมักจะมีความคิดเห็นคล้อยตามผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า จึงทำให้การเลือกตั้งท้องถิ่นที่ผ่านมาสตรีแทบ ไม่มีโอกาสได้รับการเลือกตั้งเลย

อย่างไรก็ตาม จากประเด็นที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ยังขาดการศึกษาอย่างเป็นระบบที่ จะชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลหนองโก ที่แท้จริงเป็นอย่างไร รวมทั้งแนวทางที่จะส่งเสริมให้สตรีได้เข้ามามีส่วนร่วม ทางการเมืองมากขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ซึ่งมีความสำคัญที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความจริงในการพัฒนารูปแบบทางการเมืองตั้งแต่ ระดับรากหญ้าจนถึงระดับประเทศ

โดยผลการวิจัยจะทำให้ค้นพบปัจจัยที่เป็นตัวสนับสนุนให้สตรีในเขตองค์การ บริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคามเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง มากขึ้น รวมถึงบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกิจกรรมต่าง ๆ ปัญหาและอุปสรรคที่ เกิดขึ้น ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหา และการให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาศักยภาพของ สตรีในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตองค์การ บริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของสตรีในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่
 - 2.1 ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ แรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ

2.2 ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ การรับรู้บทบาทที่สังคมคาดหวัง ค่านิยมด้านบทบาททางเพศ และการสนับสนุนทางสังคม (ครอบครัว)

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิเลือกตั้ง มีชื่อตามทะเบียนราษฎร ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบริบูรณ์ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 2,196 คน (สำนักบริหารการทะเบียน ที่ทำการปกครองอำเภอบริบูรณ์, 2555)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิเลือกตั้ง มีชื่อตามทะเบียนราษฎร ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบริบูรณ์ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 339 คน โดยวิธีการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane, 1973 : 727) และการสุ่มอย่างง่าย

2. ด้านเนื้อหา คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ทัศนคติขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบริบูรณ์ จังหวัดมหาสารคาม 5 ด้าน ได้แก่ การใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ การติดตามข่าวสารทางการเมือง การเข้าร่วมกลุ่มผลประโยชน์

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

3.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ตามแนวคิดของ แมคคิลเลนด (อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ ชิมมอนต์ส, 2556 : 165) รังสิมันต์ บุญบรรณานนท์ (2537 : 28-29) และสมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2542 : 14) ซึ่งเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย

- 1) อายุ
- 2) ระดับการศึกษา
- 3) รายได้
- 4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 5) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์
- 6) แรงจูงใจใฝ่อำนาจ

3.1.2 ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ตามแนวคิดของ คมคาย อุดรพิมพ์ (2554 : 123) ซึ่งได้แก่

- 1) การรับรู้บทบาทที่สังคมคาดหวัง
- 2) ค่านิยมด้านบทบาททางเพศ
- 3) การสนับสนุนทางสังคม (ครอบครัว)

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอกระบุรี จังหวัดมหาสารคาม 5 ด้าน ตามแนวคิดของ มิลบราธ และ โกล (Milbrath and Goel, 1997 : 2 อ้างถึงใน นัญญิภา ศรีจันโท, 2552 : 12) และคัมมิงส์ และไวส์ (Cummings and Wise, 1971 : 13-17 ; อ้างถึงใน โกมินทร์ กุลเวชกิจ, 2549 : 34) ซึ่งได้แก่

- 3.2.1 การมีส่วนร่วมด้านการใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง
- 3.2.2 การมีส่วนร่วมด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
- 3.2.3 การมีส่วนร่วมด้านการแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ
- 3.2.4 การมีส่วนร่วมด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง
- 3.2.5 การมีส่วนร่วมด้านการรวมกลุ่มผลประโยชน์

4. พื้นที่ศึกษา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอกระบุรี จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 10 หมู่บ้าน ได้แก่

- 4.1 บ้านหนองโก หมู่ที่ 1
- 4.2 บ้านหนองโก หมู่ที่ 2
- 4.3 บ้านหนองโก หมู่ที่ 3
- 4.4 บ้านโคกกลาง หมู่ที่ 4
- 4.5 บ้านเปลือย หมู่ที่ 5
- 4.6 บ้านหนองตูป หมู่ที่ 6
- 4.7 บ้านหนองคลอง หมู่ที่ 7
- 4.8 บ้านเปลือย หมู่ที่ 8
- 4.9 บ้านหนองโก หมู่ที่ 9
- 4.10 บ้านหนองตูป หมู่ที่ 10

5. ระยะเวลาในการศึกษา ระหว่าง 1 ธันวาคม 2555 ถึง 31 ธันวาคม 2555

นียมศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม วัดได้จากการเข้าร่วมพัฒนาประชาธิปไตยหรือการร่วมกิจกรรมในการดำเนินงานทางการเมืองที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1.1 การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง หมายถึง ไปใช้สิทธิที่มีการเลือกตั้งไปตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของตนเองและบุคคลในครอบครัวในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ชักชวนให้บุคคลอื่น ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เมื่อมีการเลือกตั้ง ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในการ ไปใช้สิทธิ ออกเสียงเลือกตั้งให้คำแนะนำ ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยให้มากที่สุด

1.2 การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หมายถึง จูงใจให้ประชาชนเข้ารับฟังการหาเสียงในรูปแบบต่างๆ เป็นหัวคะแนนช่วยเหลือพรรคการเมืองเมื่อมีโอกาส ร่วมรณรงค์หาเสียงผ่านสื่อประเภทต่างๆ ช่วยผู้สมัครรณรงค์หาเสียงโดยการประชาสัมพันธ์นโยบาย สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งหาเสียง

1.3 การแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ หมายถึง ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แนวคิดทางการเมืองผ่านสื่อต่างๆ หรือการพูดต่อสาธารณะ ร่วมเสนอความคิดเห็น/เสนอแนะในเวทีประชาคมหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการเลือกตั้งในหมู่บ้านกับบุคคลอื่น เรียกร้องให้จัดกิจกรรมหรือ โครงการเพื่อตอบสนองพื้นที่ของตนเอง เสนอแนะปัญหาการเลือกตั้งกับหน่วยราชการหรือนักการเมืองในพื้นที่ ให้คำแนะนำประชาชนให้มีความรู้ในการตัดสินใจเลือกผู้แทนของตนเพื่อเข้าไปทำหน้าที่แทนทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น

1.4 การติดตามข่าวสารทางการเมือง หมายถึง การติดตามข่าวสารการประชาสัมพันธ์ด้านการเมืองเป็นประจำ ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งอยู่เสมอ รับทราบกิจกรรมทางการเมืองของท้องถิ่นอยู่เสมอพูดคุย กับคนรู้จักในเรื่องที่เกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง อ่านหนังสือพิมพ์ ข่าวสาร บทวิเคราะห์ทางการเมืองรายวัน เป็นประจำ

1.5 การรวมกลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง การสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม หรือองค์กรในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มสตรี กลุ่ม อสม. ฯลฯ เข้าร่วมกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองเป็นประจำ เป็นผู้นำกลุ่มในการจัดกิจกรรมและพัฒนากลุ่ม/องค์กรให้มีความเข้มแข็ง มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและรักษาผลประโยชน์ของชุมชน เป็นผู้นำกลุ่มในการเชิญชวนสมาชิกใน

กลุ่มร่วมกิจกรรมทางการเมือง เข้าร่วมในการคัดค้านการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐกรณี เห็นว่าไม่เหมาะสม

2. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบ องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วน ตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) 2546 และในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง องค์การ บริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

3. สตรี หมายถึง สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีสิทธิเลือกตั้ง มีชื่อตามทะเบียน ราษฎร ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

4. อายุ หมายถึง อายุของสตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

5. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของสตรีที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ของ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

5.1 มัธยมศึกษาตอนต้น หรือต่ำกว่า

5.2 สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น

6. รายได้ หมายถึง เงินหรือผลประโยชน์ที่ได้รับ ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

7. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง การเป็นคนมุ่งหาความสำเร็จอยู่เสมอ กลัวความ ล้มเหลว มีความทะเยอทะยานสูง มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี ทำงาน โดยมีการวางแผนเสมอ มีความอดทนในการทำงาน มีเป้าหมายในชีวิตในระดับสูง รู้ ความสามารถที่แท้จริงของตนเองมีความคาดหวังต่อการทำงานในระดับสูง ทำงาน โดยมุ่งหา ความสำเร็จอยู่เสมอ

8. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ หมายถึง การเป็นคน โอบอ้อมอารีต่อเพื่อนฝูงเสมอ เพื่อน ๆ ที่ทำงานหรือเพื่อนร่วมหมู่บ้านรักและเชิดชู เห็นอกเห็นใจคนอื่นเสมอ มีครอบครัวที่มีความ อบอุ่น ญาติพี่น้องมีความรักใคร่ สมัคสมาน สามัคคี กันเป็นอย่างดี ได้รับการยอมรับนับถือ จากเพื่อนบ้านหรือคนในหมู่บ้าน ไม่นิยมท้วงติงบุคคลในหมู่บ้านที่กระทำไม่ดี โดยเฉพาะผู้มี อำนาจ ไม่ได้ตั้งเป้าหมายแผนการดำเนินชีวิตที่มีสูงเกินไปไม่ชอบการถกเถียง ได้แย้งกับเพื่อน บ้าน หรือ คนในหมู่บ้าน โดยมักคล้อยตามผู้อื่นอยู่เสมอ ถึงแม้จะไม่เห็นด้วย

9. แรงจูงใจใฝ่อำนาจ หมายถึง การชอบมีอำนาจเหนือผู้อื่น แสดงออกอย่างก้าวร้าว เพื่อแสดงความเป็นผู้นำ ชอบต่อต้านสังคม ชอบแสวงหาชื่อเสียง ชอบเสียงในการทำงาน ชอบ เป็นผู้นำ ชอบงานที่ทำหายและมีอุปสรรค รู้สึกสบายใจเมื่อท่าน ได้แสดงอำนาจ รู้สึกว่าความ คิดเห็นของตนเองสำคัญ และถูกต้องที่สุด โดยนิยมให้บุคคลอื่นคล้อยตาม

10. การรับรู้บทบาทที่สังคมคาดหวัง หมายถึง เมื่อมีงานบุญหรือประเพณีในชุมชนสตรีมักจะทำหน้าที่ดูแลด้านอาหารและบริการ เมื่อเกิดปัญหาในชุมชนชาวบ้านมักคาดหวังให้ผู้ชายแก้ปัญหา ชาวบ้านมักวิจารณ์ในทางลบต่อสตรีที่สมัครรับเลือกตั้ง ครอบครัวยุคใหม่มีปัญหา ชาวบ้านมักโทษมารดาว่าไม่ดูแลบุตร ชาวบ้านมักวิจารณ์การทำงานในชุมชนของสตรี โดยไม่ใช้เหตุผล ชาวบ้านมักชวนสตรีให้เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นผู้ชาย ไม่เห็นด้วยกับการที่สตรีเข้าร่วมการเมือง ชาวบ้านมักชื่นชมสตรีที่ดูแลงานบ้าน ลูกและสามี ได้อย่างดี ในชุมชนสตรีมักได้รับคะแนนเลือกตั้งน้อยกว่าชาย สตรีที่ดีต้องอ่อนหวาน ทำงานบ้านเก่ง และเอาใจสามี

11. ค่านิยมด้านบทบาททางเพศ หมายถึง ผู้นำชุมชนยอมรับความคิดเห็นเห็นของคนแม้แต่ของสตรี ผู้นำชุมชนส่วนมากห่างเหินจากชาวบ้านที่เป็นสตรี ผู้นำชุมชนสนับสนุนให้สตรีเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ความเชื่อและแนวปฏิบัติของชุมชนเป็นธรรมแก่ทุกคน ชาวบ้านปฏิบัติต่อชาย-หญิงอย่างเท่าเทียมกัน ผู้นำชุมชนปฏิบัติต่อชาวบ้านชาย-หญิง ด้วยความยุติธรรม ชาวบ้านชาย-หญิงทุกคนมีสิทธิ และมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ชาย-หญิงทุกคนมีส่วนร่วมทางการเมือง สตรีไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับการเมืองเพราะเป็นเรื่องของผู้ชาย คุณลักษณะของสตรี เหมาะสมที่จะเข้าร่วมการเมือง

12. การสนับสนุนทางสังคม (ครอบครัว) หมายถึง คนในครอบครัวให้กำลังใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เมื่อประสบปัญหาทางการเมืองครอบครัวให้กำลังใจเสมอ ครอบครัวให้การสนับสนุนการสมัครรับเลือกตั้งของท่าน ครอบครัวให้เงิน-ทองในการสมัครรับเลือกตั้งของท่านท่านรับรู้ข่าวสารการเมืองจากคนในครอบครัวเป็นประจำ ครอบครัวมักชื่นชมยินดีต่อการร่วมกิจกรรมทางการเมืองของท่าน ครอบครัวสนับสนุนให้ท่านเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ครอบครัวท่านให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาทางการเมืองแก่ท่าน ครอบครัวมักให้คำแนะนำแก่ท่านในการเลือกผู้แทน ฯ เมื่อสืบสนทางการเมือง ครอบครัวมักให้คำแนะนำ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ข้อสนเทศที่ได้รับจากวิจัยในครั้งนี้ จะนำไปใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหา และใช้เสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโก และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นที่มีบริบทใกล้เคียง ต่อไป